

İÇİNDEKİLER

MİKRO İKTİSAT

İKTİSADIN TEMEL KAVRAMLARI
VE İKTİSATTA MATEMATİK VE GRAFİK KULLANIMI ————— ➤ 10

TALEP, ARZ VE PIYASA DENGESİ ————— ➤ 18

ESNEKLİK ————— ➤ 34

TÜKETİCİ DAVRANIŞLARI TEORİSİ ————— ➤ 52

İÇİNDEKİLER

PARA BANKA ————— **» 318**

ULUSLARARASI İKTİSAT ————— **» 372**

BÜYÜME KALKINMA ————— **» 434**

TÜRKİYE EKONOMİSİ ————— **» 468**

İKTİSADİ DÜŞÜNCELER TARİHİ ————— **» 532**

7. ÇÖZÜM

İktisatta birey için geçerli ve doğru olanın her zaman ekonomi düzeyinde de geçerli ve doğru olduğunun ileri sürülmesine **terkip hatası** denir.

CEVAP C

8. ÇÖZÜM

İktisadın mikro iktisat ve makro iktisat olmak üzere iki alt bölüme ayrılması 1930'lu yılların sonlarına doğru ortaya çıkmıştır. 1929 yılını izleyen yıllarda Amerika ve batı ekonomileri çalışmak isteyen kişilerin dörtte birinin işsiz kalmasına yol açan ve büyük bunalım (depresyon) olarak adlandırılan bir durgunluk içine girmişlerdir. Bu olgu, iktisatçıları işsizliğin nasıl ortaya çıktığını ve işsizlikle mücadele etmek için nasıl bir iktisat politikası izlemek gerektiğini açıklamayı amaçlayan çalışmalar yapmaya yöneltmiştir. Bu bağlamda İngiliz iktisatçı **John Maynard Keynes**'in 1936 yılında yayınlanan **Para, Faiz ve İstihdamın Genel Teorisi** başlıklı kitapta yeni bir teori geliştirilmiştir. Daha sonraki yıllarda Keynesyen Devrim olarak nitelendirilen bu yeni teori de Keynes, modern makro iktisadi analizin temellerini atmıştır.

CEVAP B

9. ÇÖZÜM

Eğri üzerinde bulunan bu ülkenin mevcut üretim faktörlerine göre daha fazla X malı üretebilmek için Y malından vazgeçmesi gerekir. Bu durumda üretim imkanları eğrisi üzerinde hareket edilerek C noktasına gelinir.

CEVAP C

10. ÇÖZÜM

Malların istekleri karşılama özelliğine **fayda**, fayda yaratma faaliyetine de **üretim** denir. Fayda bir malın miktarını arttırmak suretiyle yaratılabileceği gibi, mevcut bir malın faydasını arttırmak suretiyle de yaratılabilir. Mevcut bir malın faydası; **şekil, mekân** ve **zaman faydası** yaratılarak artırılabilir. Bir kumaşı elbiseye dönüştürerek faydasının artırılmasına **şekil faydası**, muzı üretildiği Mersin'den İstanbul'a getirerek faydasının artırılmasına **mekan faydası** ve elmayı soğuk hava depolarında saklayıp kış aylarında piyasaya sürerek faydasının artırılmasına ise **zaman faydası** denir. Dolayısıyla pamuğun işlenerek gömleğe dönüştürülmesine **şekil faydası** denir.

CEVAP C

11. ÇÖZÜM

Başlangıçta işsizliğin olduğu bir ekonomi eğri üzerinde değil içerideki bir noktada bulunur. İşsizliğin azalıp tam istihdamın sağlanması ile birlikte içerideki bir noktadan eğrinin üzerindeki bir noktaya gelinir. Bu nedenle verilen şıklara göre D noktasından B noktasına geçilir.

CEVAP D

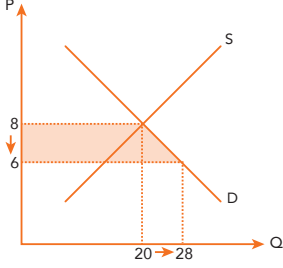
12. ÇÖZÜM

Fırsat maliyeti **marjinal dönüşüm oranı** ile hesaplanır. Marjinal dönüşüm oranı üretim imkanları eğrisinin eğiminin mutlak değeridir. Üretim imkanları eğrisinin denkleminde Y'nin X'e göre türevini alırsak, üretim imkanları eğrisinin eğimini buluruz. Eğim -0.75 'dir. Marjinal dönüşüm oranı eğimin mutlak değerine eşit olduğundan marjinal dönüşüm oranı ya da fırsat maliyeti 0.75 'dir. Bu durumda bir birim X malından daha fazla üretmek için vazgeçilmesi gereken Y malı miktarı 0.75 'dir.

CEVAP D

5. ÇÖZÜM

Rant dengede ortaya çıkar. Bu nedenle verilen her fiyat denge fiyatı her miktar denge miktarıdır.

Tüketici rantındaki artış yamuğun alanına eşittir.

$$\begin{aligned} \text{Yamuğun Alanı} &= \frac{\text{Alt Taban} + \text{Üst Taban}}{2} \cdot h \\ &= \frac{28 + 20}{2} \cdot 2 \\ &= 48 \end{aligned}$$

CEVAP D

6. ÇÖZÜM

Ağ dışsallıklarının olduğu bir ortamda piyasa talep eğrisini bireysel talep eğrilerinin yatay toplamını alarak türetmek mümkün değildir. Pozitif ve negatif olmak üzere iki tür ağ dışsallıkları vardır. Pozitif ağ dışsallıklarına **sürü psikolojisi (bandwagon etkisi)**, negatif ağ dışsallıklarına ise **züppe etkisi (snob etkisi)** denir. Dolayısıyla C şıkında yer alan bandwagon etkisinin ortaya çıkması durumunda, bireysel talep eğrilerinin yatay olarak toplanmasından piyasa talep eğrisi elde edilemez.

CEVAP C

7. ÇÖZÜM

1. **Aşama:** İlk önce sübvansiyon öncesi denge fiyat ve miktarı bulunur.

Sübvansiyon Öncesi

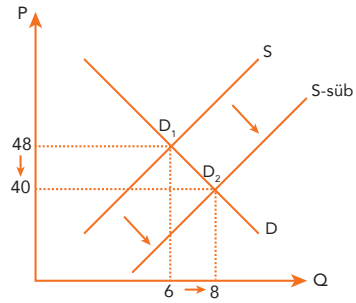
$$\begin{aligned} 72 - 4Q &= 36 + 2Q \\ 36 &= 6Q \\ Q &= 6 \\ P &= 48 \end{aligned}$$

2. **Aşama:** Sübvansiyon arzın fiyatından çıkarılıp arz eğrisini sağa doğru kaydıracağından vergi sonrası yeni denge fiyat ve miktarı bulunur.

Sübvansiyon Sonrası

$$\begin{aligned} \text{Yeni Arz } P &= 36 + 2Q - 12 \\ P &= 24 + 2Q \\ 72 - 4Q &= 24 + 2Q \\ 48 &= 6Q \\ Q &= 8 \\ P &= 40 \end{aligned}$$

Sübvansiyon öncesi malın fiyatı 48 TL iken sübvansiyon sonrası 40 TL olduğundan tüketici sübvansiyondan 8 TL yararlanmıştı.

CEVAP B

13. $Q_D = 36 - \frac{P}{3}$ şeklindeki talep denklemine sahip olan X malı için, harcamanın fiyat esnekliği hangi fiyat düzeyinde sıfıra eşittir?

- A) 24 B) 36 C) 54 D) 72 E) 108

14. Talep denklemi $Q_D = 20P^{-1}$ şeklinde olan bir mala tüketicinin yaptığı toplam harcama ne kadardır?

- A) 5 B) 10 C) 20 D) 40 E) 80

15. Bir malın miktarı %30 arttığında mala yapılan harcama %10 azalıyorsa harcamanın fiyat esnekliği kaçtır?

- A) $\frac{1}{2}$ B) $-\frac{1}{2}$ C) $\frac{1}{4}$ D) $-\frac{1}{4}$ E) 0

16. Talep denkleminin $P = 80 - 3Q_D$ arz denkleminin $P = 30 + 2Q_S$ olduğu bir piyasada denge noktasında arz esnekliğinin değeri kaçtır?

- A) 1.5 B) 2 C) 2.5 D) 3 E) 3.5

17. $Q_{Dx} = \frac{150}{P^2}$ şeklinde bir talep denklemine sahip olan X malının talep denklemi, y malının fiyatı %40 arttığında $Q_{Dx} = \frac{180}{P^2}$ şekline dönüşmüştür.

Bu durumda bu iki mal arasındaki çapraz talep esnekliğinin değeri kaçtır?

- A) 0.5 B) 1 C) 1.5 D) -0.5 E) -1.5

18. Talep eğrisi ikizkenar hiperbol şeklinde ise toplam hasılat eğrisinin şekli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) U şeklindedir.
B) Pozitif eğimli doğru şeklindedir.
C) Ters U şeklindedir.
D) Yatay eksene paralel bir doğru şeklindedir.
E) Dikey eksene paralel bir doğru şeklindedir.

19. Denge noktasında talep esnekliğinin -4 arz esnekliğinin ise 0.8 olduğu bir piyasada piyasa arzı denge miktarın %20 altındadır.

Bu durumda piyasada denge fiyat düzeyinin yüzde kaçına eşit bir talep fiyat fazlası ortaya çıkar?

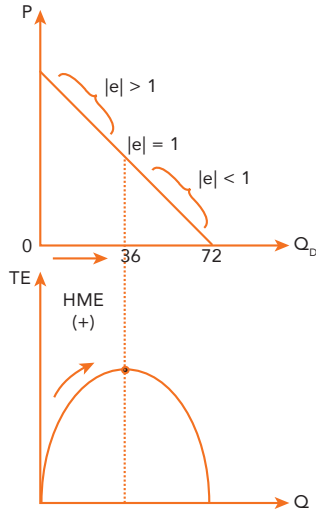
- A) 15 B) 25 C) 30 D) 40 E) 55

31. ÇÖZÜM

$$P = 24 - \frac{Q}{3}$$

$$P=0 \text{ iken } Q=72$$

Esneklik orta noktada bire eşit olduğundan, esnekliğin bire eşit olduğu noktada miktar 36 birimdir.

Harcamanın miktar esnekliğinin pozitif olduğu aralıkta esneklik birden büyüktür. Bu durumda sorunun doğru cevabı 0 ile 36 aralığıdır.

CEVAP B

32. ÇÖZÜM

- HFE=1-|e| formülüne göre harcamanın fiyat esnekliği sıfıra eşit ise talebin fiyat esnekliği bire eşittir.
- Fiyat ile talep edilen miktar aynı oranda ancak ters yönde hareket eder.

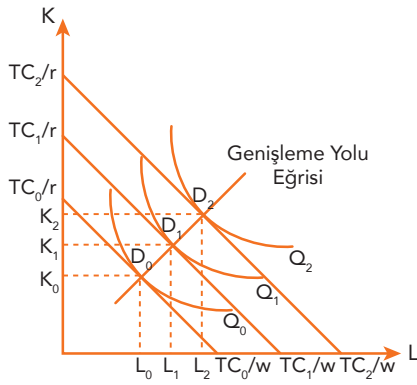
$$e = \frac{\% \Delta Q_D}{\% \Delta P}$$

$$e = \frac{\%10-}{\%10+} = -1$$

- Talep eğrisi ikizkenar hiperbol şeklindedir.
- Harcamanın fiyat esnekliği sıfıra eşit olduğundan fiyattaki bir değişiklik toplam harcamayı etkilemez.
- HME= $1 - \frac{1}{|e|}$ formülüne göre harcamanın miktar esnekliği sıfıra eşittir. Bu durumda miktardaki değişiklik toplam harcamayı etkilemez.

CEVAP D

10. ÇÖZÜM

Genişleme Yolu Eğrisi Üzerinde Yukarıya Doğru Gidildikçe

- Üreticinin geliri yani katlanabileceği maliyeti artar.
- Her iki girdiye yönelik reel geliri artar
- Üretim artar
- Eş maliyet doğrusunun eğimi değişmez
- Eş ürün eğrisinin eğimi değişmez
- Eş ürün eğrisinin eğiminin mutlak değerine eşit olan $MRTS_{L,K}$ değişmez.

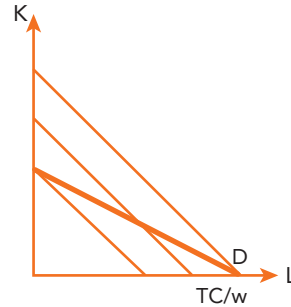
CEVAP D

11. ÇÖZÜM

Üretim fonksiyonunda arada + varsa ve üstler 1'e eşitse bu üretim fonksiyonuna **doğrusal üretim fonksiyonu** denir. Doğrusal üretim fonksiyonunda girdiler arasında tam ikame ilişkisi vardır. Doğrusal üretim fonksiyonunda eş ürün eğrisi negatif eğimli doğru şeklindedir. Eş ürün eğrisi negatif eğimli doğru şeklinde olduğunda eş maliyet doğrusu da bir doğru şeklinde olduğundan denge iki doğrunun ya kesiştikleri ya da çakışık oldukları durumda gerçekleşir. Eğer eş ürün eğrisinin eğimi ile eş maliyet doğrusunun eğimi birbirinden farklı ise denge kesiştikleri noktada gerçekleşirken eğer eğimler birbirine eşit ise bu durumda denge iki doğrunun çakışmasıyla gerçekleşir. Denge eş ürün eğrisi ile eş maliyet doğrusunun kesiştikleri noktada gerçekleşirse üretici tek bir girdi kullanarak dengeye ulaşırken, denge çakışık oldukları durumda gerçekleşirse her noktada bir denge noktasıdır. Dolayısıyla dengenin nerede sağlandığının belirlenebilmesi için eş ürün eğrisinin eğimiyle eş maliyet doğrusunun eğiminin karşılaştırılması gerekir.

$$MRTS_{L,K} > \frac{w}{r}$$

$$\frac{6}{3} > \frac{8}{5}$$

Bu durumda üretici sadece emek kullanır.

$$L = \frac{TC}{w} = \frac{240}{8} = 30$$

$$Q = 6L$$

$$Q = 180$$

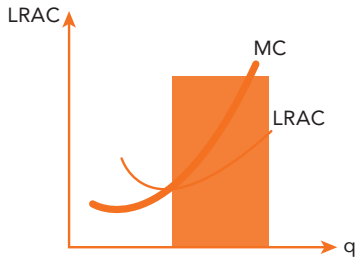
CEVAP C

17. ÇÖZÜM

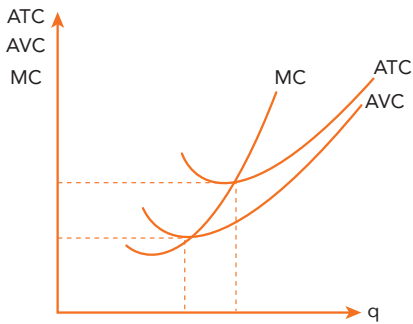
Soruda verilen üretim fonksiyonu Cobb-Douglas üretim fonksiyonudur. Bu Cobb-Douglas üretim fonksiyonunda $\alpha + \beta$ değeri 1'den büyük olduğu için, ölçeğe göre artan getiri vardır.

Bu nedenle

- MC LRAC'den daha küçüktür.
- LRAC sürekli azalmaktadır.

CEVAP D**18. ÇÖZÜM**

AVC'nin minimum olduğu üretim düzeyinde, AVC eğrisinin eğimi sıfır iken ATC eğrisinin eğimi negatif, MC eğrisinin eğimi pozitifdir.

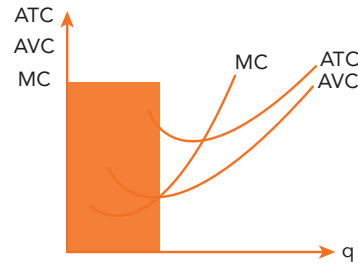
CEVAP B**19. ÇÖZÜM**

$$MP_L = \frac{dQ}{dL} = 45$$

$$MC = \frac{w}{MP_L} = \frac{180}{45} = 4$$

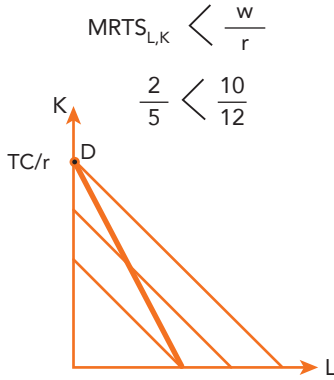
CEVAP B**20. ÇÖZÜM**

AVC'nin pozitif eğimli olduğu bölgede MC eğrisinin eğimi daima pozitif iken ATC eğrisinin eğimi ilk önce negatif sonra sıfır ve en son pozitifdir. Dolayısıyla bu durumda ATC eğrisinin eğimi belirsizdir.

CEVAP D

30. ÇÖZÜM

Üretim fonksiyonunda arada + varsa ve üstler 1'e eşitse bu üretim fonksiyonuna **doğrusal üretim fonksiyonu** denir. Doğrusal üretim fonksiyonunda girdiler arasında tam ikame ilişkisi vardır. Doğrusal üretim fonksiyonunda eş ürün eğrisi negatif eğimli doğru şeklindedir. Eş ürün eğrisi negatif eğimli doğru şeklinde olduğunda eş maliyet doğrusu da bir doğru şeklinde olduğundan denge iki doğrunun ya kesiştikleri ya da çakışık oldukları durumda gerçekleşir. Eğer eş ürün eğrisinin eğimi ile eş maliyet doğrusunun eğimi birbirinden farklı ise denge kesiştikleri noktada gerçekleşirken eğer eğimler birbirine eşit ise bu durumda denge iki doğrunun çakışmasıyla gerçekleşir. Denge eş ürün eğrisi ile eş maliyet doğrusunun kesiştikleri noktada gerçekleşirse üretici tek bir girdi kullanarak dengeye ulaşırken, denge çakışık oldukları durumda gerçekleşirse her noktada bir denge noktasıdır. Dolayısıyla dengenin nerede sağlandığının belirlenebilmesi için eş ürün eğrisinin eğimiyle eş maliyet doğrusunun eğimini karşılaştırılması gerekir.

Bu durumda üretici sadece sermaye kullanır.

$$K = \frac{TC}{r} = \frac{480}{12} = 40$$

Dengede sadece sermaye kullandığından üretim fonksiyonu $Q=5K$ şeklinde olur ve üretim düzeyi $5 \cdot 40 = 200$ olur.

$$Q = 5K$$

$$Q = 200$$

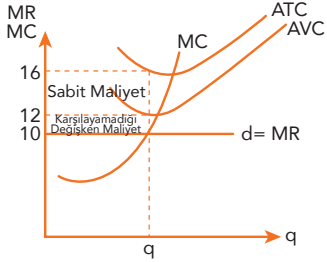
ATC, toplam maliyetin üretim düzeyine oranı olduğundan oradan ATC değerine ulaşılır.

$$ATC = \frac{TC}{Q} = \frac{480}{200} = 2.4$$

CEVAP B

8. ÇÖZÜM

Faaliyet karı negatif olan tam rekabetçi firma üretimini durdurması gereken firmadır.

$ATC > P \Rightarrow$ Zarar

$AVC > P \Rightarrow$ Faaliyet Kârı Negatif

$TC > TR \Rightarrow$ Zarar

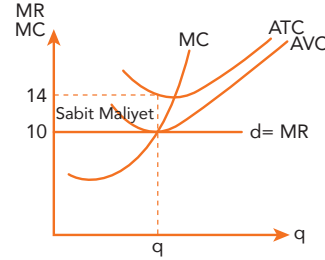
$TVC > TR \Rightarrow$ Faaliyet Kârı Negatif

- Üretimini hem ATC'nin hem de AVC'nin negatif eğimli olduğu bölgede yapmaktadır.
- Denge üretim düzeyinde AP_L MP_L 'den küçüktür.
- Denge üretim düzeyinde TP_L 'nin nasıl arttığı belirsizdir.
- Denge üretim düzeyinde çıktının emek esnekliği (β) birden büyüktür.
- Denge üretim düzeyinde TR hem TC'den hem de TVC'den küçüktür.
- Faaliyet kârı negatiftir.

CEVAP B

9. ÇÖZÜM

Toplam hasılatı toplam değişken maliyetine eşit olan tam rekabetçi firma kapatma noktasında bulunan firmadır.

$ATC > P \Rightarrow$ Zarar

$AVC = P \Rightarrow$ Faaliyet Kârı Sıfır

$TC > TR \Rightarrow$ Zarar

$TVC = TR \Rightarrow$ Faaliyet Kârı Sıfır

- Üretimini ATC'nin negatif eğimli olduğu bölgede, AVC'nin ise minimum olduğu noktada yapmaktadır.
- Denge üretim düzeyinde AP_L MP_L 'ye eşittir ve AP_L maksimumdur.
- Denge üretim düzeyinde TP_L azalarak artmaktadır.
- Denge üretim düzeyinde çıktının emek esnekliği (β) bire eşittir.
- Denge üretim düzeyinde TR TC'den küçük ancak TVC'ye eşittir.
- Faaliyet kârı sıfıra eşittir.
- Zararı sabit maliyetlerine eşittir.

CEVAP E

45. Aşağıdakilerden hangisi monopolcü rekabet piyasası ile tam rekabet piyasasının ortak özelliklerinden biridir?

- A) Firmaların homojen mal üretmeleri
- B) Firmaların karşı karşıya oldukları talep eğrilerinin negatif eğimli olması
- C) Uzun dönemde aşırı kâr elde etme imkânının olması
- D) Piyasaya girişte engeller olması
- E) Çok sayıda alıcı ve satıcı olması

46. Aşağıdakilerden hangisi monopolcü rekabet piyasası ile monopol piyasasının ortak özelliğidir?

- A) Firmaların heterojen mal üretmeleri
- B) Firmaların karşı karşıya oldukları talep eğrilerinin negatif eğimli olması
- C) Piyasaya girişte engeller olması
- D) Çok sayıda alıcı ve satıcı olması
- E) Uzun dönemde aşırı kâr elde etme imkânının olması

47. Ürün grubunda yer alan bir firma reklamlarla birlikte marka bağımlılığını arttırmaya başladıkça aşağıdakilerden hangisi meydana gelir?

- A) Talep eğrisi dikleşerek sağa kayar.
- B) Talep eğrisi yatıklaşarak sağa kayar.
- C) Talep eğrisi dikleşerek sola kayar.
- D) Talep eğrisi yatıklaşarak sola kayar.
- E) Talep eğrisi eğimi de konumu da değişmez.

48. Monopolcü rekabet piyasasında faaliyet gösteren firmalar alıcılara kendi mallarının ikamesinin zor olduğu algısını yerleştirdikçe aşağıdakilerden hangisi gerçekleşir?

- A) Talep esnekliği azalacağından talep eğrisi dikleşmeye başlar.
- B) Talep esnekliği azalacağından talep eğrisi yatıklaşmaya başlar.
- C) Talep esnekliği artacağından talep eğrisi yatıklaşmaya başlar.
- D) Talep esnekliği artacağından talep eğrisi dikleşmeye başlar.
- E) Talep esnekliğinde bir değişim olmaz.

49. Monopolcü rekabet piyasasında uzun dönemde piyasaya yeni firmaların girmesi sonucu oransal talep eğrisi ve pazar payı nasıl değişir?

- A) Talep eğrisi sağa kayar ve pazar payı azalır.
- B) Talep eğrisi sağa kayar ve pazar payı artar.
- C) Talep eğrisi sola kayar ve pazar payı artar.
- D) Talep eğrisi sola kayar ve pazar payı azalır.
- E) Talep eğrisinde bir değişiklik meydana gelmez sadece pazar payı azalır.

32. Evinde ücret karşılığında çocuk bakan bir ev kadını, aşağıdaki kavramların hangisinde yer alır?

- A) İşgücüne dahil olmayan
- B) Faal olmayan nüfus
- C) Kurumsal nüfus
- D) İşsiz
- E) İstihdam

33. I. İşsizlik oranı
II. İşini kaybedenlerin sayısı
III. Bütçe açığı

Yukarıdaki değişkenlerden hangileri bir stok değişkendir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

34. Beveridge eğrisinin tam istihdam doğrusunun sağında bulunan bir ekonomi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Daralma aşamasında bulunmaktadır.
- B) İşsizlik oranı doğal işsizlik oranına eşittir.
- C) Açık iş sayısı işsiz sayısından büyüktür.
- D) Devrevi işsizlik negatiftir.
- E) Genişleme aşamasında bulunmaktadır.

35. İşsizlik oranının % 8, doğal işsizlik oranının % 4 ve doğal GSYİH'nın 500 milyar \$ olduğu bir ekonomide reel GSYİH kaç milyar \$'dır?

- A) 350
- B) 380
- C) 420
- D) 450
- E) 480

36. Phillips Eğrisi'ne göre işsizliği düşürmenin maliyeti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ekonomik büyüme
- B) Enflasyon
- C) GSYİH Açığı
- D) Deflasyon
- E) Reflasyon

37.

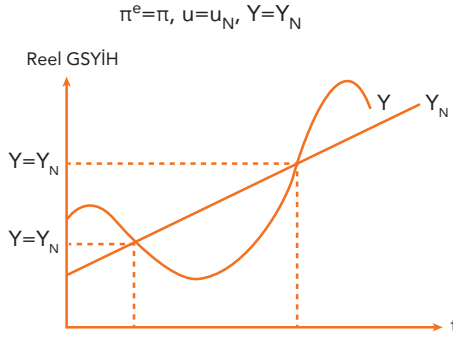
ÖDEMELER BİLANÇOSU (Analitik Sunum)	
I. CARI İŞLEMLER HESABI -40.000	II. SERMAYE HESABI 120
	III. FINANS HESABI -29.880
	IV. NET HATA VE NOKSAN 15.000
	V. REZERV VARLIKLAR ?

Yukarıda yer alan ödemeler bilançosuna göre rezerv varlıklar kaç milyar \$'dır?

- A) -15.000
- B) 15.000
- C) 5.000
- D) -5.000
- E) 10.000

1. ÇÖZÜM

Genişletici politikalar sonucunda devrevi işsizlik oranı sıfır olduğunda, işsizlik oranı doğal işsizlik oranına reel GSYİH doğal GSYİH'ya eşit olur. Bu duruma **tam istihdam** denir. Tam istihdamda bulunan bir ekonomide çalışanların günde 8 saat haftada 40 saat çalıştığı varsayılır. Tam istihdam sağlandığında genişletici politikalar uygulamaya gerek kalmadığından fiyatlar genel düzeyi sabitlenir ve enflasyon oranı sıfır olur. Böylece gerçekleşen enflasyon oranı beklenen enflasyon oranına eşit olacağından beklenmeyen (sürpriz) enflasyon oranı da sıfır olur. Bu nedenle tam istihdamı sağlayan doğal işsizlik oranına **enflasyonu hızlandırmayan işsizlik oranı (NAIRU)** denir.

- Gerçekleşen enflasyon oranı beklenen enflasyon oranına eşittir. Bu nedenle beklenmeyen (sürpriz) enflasyon oranı sıfırdır.
- İşsizlik oranı doğal işsizlik oranına eşittir. Bu nedenle devrevi işsizlik oranı sıfırdır.
- Reel GSYİH doğal GSYİH'ya eşittir.

CEVAP B

2. ÇÖZÜM

Cari işlemler hesabı; dış ticaret (mal) dengesi, hizmetler dengesi, birincil gelir dengesi ve ikinci gelir dengesi olmak üzere dört alt hesaptan oluşur. Yurt içi yerleşik kişi ve kurumların yurt dışı yerleşik kişi ve kurumlarla gerçekleştirdikleri mal ticaretinin farkını gösteren hesaba **dış ticaret (mal) dengesi** denir. Bu mal ticareti, ihracat ve ithalat olmak üzere iki alt kalemden oluşur. Uluslararası ticarete **CIF (Cost, Insurance and Freight)** ve **FOB (Free On Board)** olmak üzere iki tür fiyatlandırma vardır. CIF fiyatta, mal bedeli, sigorta ve navlun fiyata dahildir. CIF fiyat üzerinden gerçekleştirilen bir ihracat anlaşmasında, ihracatçı firmanın sorumluluğu mal varış limanına ulaşıncaya kadar sürmektedir. FOB fiyatta, sigorta ve navlun fiyata dahil değildir. Dolayısıyla FOB fiyat üzerinden gerçekleştirilen bir ihracat anlaşmasında, ihracatçı firmanın sorumluluğu, mal gemiye yükleninceye kadar sürmektedir. Mal gemiye yüklendikten sonra ihracatçı firmanın sorumluluğu bitmektedir.

Dış ticarete ihracatçının eline geçen para, ithalatçının ise maliyeti önemlidir. Bu nedenle ihracat verileri navlun ve sigorta ödemeleri hariç tutularak hesaplanırken, ithalat verileri navlun ve sigorta dahil hesaplanır. CIF fiyattan ihrac edilen mallar dış ticaret dengesinde FOB fiyatı ile hesaplanır. İki fiyat arasındaki farka eşit olan sigorta ve navlun taşıma hizmeti olduğundan hizmetler dengesi altında gösterilir.

CEVAP B

HÂSILA DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ BASİT KEYNESYEN MODEL

76. Tasarrufların 3000, yatırımların 4000 ve bütçe açığının 500 olduğu bir ekonomide net ihracat ne kadardır?

- A) 500 B) -1500 C) -500 D) 1500 E) -2000

77. Marjinal ithalat eğiliminin artması net ihracat fonksiyonu doğrusunu nasıl etkiler?

- A) Paralel olarak aşağıya doğru kaydırır.
B) Paralel olarak yukarıya doğru kaydırır.
C) Dikleştirir.
D) Yatıklaştırır.
E) Etkilemez.

78. Reel döviz kurunda meydana gelen bir artış ihracat doğrusu ile ithalat fonksiyonu doğrusunu nasıl etkiler?

	<u>İhracat Doğrusu</u>	<u>İthalat Fonksiyonu Doğrusu</u>
A)	Yukarı kaydırır	Aşağıya kaydırır
B)	Yukarı kaydırır	Yukarı kaydırır
C)	Etkilemez	Aşağı kaydırır
D)	Yukarı kaydırır	Etkilemez
E)	Aşağı kaydırır	Yukarı kaydırır

79. Hükümet ve dış ticaret sektörünün olmadığı bir ekonomide, tüketim fonksiyonu $C=75+0.8Y$ ve milli gelir 100 TL ise ortalama tüketim eğilimi marjinal tüketim eğiliminden kaç birim fazladır?

- A) 0.50 B) 0.60 C) 0.75 D) 1 E) 1.25

80. I. Milli gelirin artması ithalatı arttırır.
II. Yurtdışı milli gelirin artması ihracatı arttırır.
III. Reel döviz kurunun yükselmesi ithalatı arttırır.
Dış ticarete ilişkin yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

20. ÇÖZÜM

Ülkeler arasında karşılıklı serbest ticaret sonucu uluslararası faktör fiyatlarının eşitleneceğini savunan teoridir. Bu teoriye göre şu varsayımlar yapılır:

- Ülkeler arasında benzer teknoloji kullanılır.
- Mal ve faktör piyasalarında tam rekabet koşulları geçerlidir.
- Ölçeğe göre sabit getiri koşulları geçerlidir.

İki ülkeli ve iki mallı modelde, ülkelerden birinin emek yoğun, diğerinin sermaye yoğun teknolojiye sahip olduğu durumda, ülkelerden her biri o teknolojiyle üretilen malda uzmanlaşır. (Faktör donatımları teorisi) Böyle bir uzmanlaşma ve serbest ticaret, ülkelerdeki faktör talebini ve faktör fiyatlarını da etkiler. Sonuç olarak ülkelerin yoğun olarak sahip olduğu faktörlerin fiyatları ve o faktörlerle üretilen malların fiyatları eşitlenir.

Faktör fiyatları eşitliği teorisine göre; ülkeler arasında karşılıklı ticaret sonucu sadece faktör fiyatları **göreceli** olarak (w/r) eşitlenmez. Aynı zamanda **mutlak** faktör fiyatlarının da eşitleneceği ortaya konulmuştur. Yani; $W_T = W_A$ ve $r_T = r_A$ olur. Bu durumda tıpkı ülkeler arasında faktör hareketliliğinin tam olduğu durumda olduğu gibi, her ülkede aynı faktörün fiyatları birbirine eşit olur.

CEVAP E

21. ÇÖZÜM

Emek faktörünün bol olduğu bir ülkede diğer ülkelere göre göreceli olarak ücretler düşük ve sermayenin fiyatı olan faizler yüksektir. Bu durumda emek yoğun üretilen mallar da diğer ülkeye göre daha ucuza üretildiğinden daha düşük fiyattan satılır.

Emek yoğunluklu ülke (Türkiye) ile sermaye yoğunluklu ülke (Almanya) dış ticarete başladığında, emek yoğunluklu ülkede emek yoğun üretilen malın fiyatı ve ücretler yükselmeye başlayacaktır. Aynı şekilde sermaye yoğunluklu ülkede de sermaye – yoğun üretilen malın fiyatı ve faizler yükselmeye başlayacaktır.

Serbest dış ticaret sonucu faktör fiyatlarının birbirine eşitlenmesinin nedeni şöyle açıklanabilir:

Türkiye dışa açıldıktan sonra kumaşın uluslararası piyasadaki fiyatı, yurt içindeki düzeyinden yüksek olduğu için firmalar daha fazla kumaş üretirler. Bilgisayar fiyatlarının ise göreceli düşük olması nedeniyle bu malın üretimini kısarlar, yani kumaşta uzmanlaşırlar. Artan kumaş üretimi, emek talebinin artmasına, azalan bilgisayar üretimi de sermaye talebinin azalmasına neden olur. Sonuç olarak; ücretler artar ve faizler düşer. Bu durum $(w/r)_T$ 'nin yükselmesi şeklinde kendini gösterir.

Aynı süreç Almanya'da tersine işler. Yani; Alman firmalar daha fazla bilgisayar üreterek kumaş üretimini kısarlar. Böylece sermayeye olan talep göreceli olarak artar ve emeğe olan talep azalır. Sonuç olarak; sermayenin fiyatı olan faizler yükselir ve ücretler düşer. Bu durumda $(W/r)_A$ düşer.

CEVAP D

Savaş ekonomisi, dış ticareti de büyük ölçüde aksatmıştır. Yatırım malları ithalindeki daralma, özellikle de sinai üretimi olumsuz etkilemiştir. Tüketim malları ithalinin de daralması, arz-talep dengesindeki bozulmayı daha da arttırmıştır. Sonuç olarak, Türkiye ekonomisinde mal darlığı stokçuluk, spekülasyon ve fiyat artışları yaşanmıştır.

Savaş yıllarında ekonominin yönetimi, Milli Koruma Kanunu ile gerçekleşmiştir. Devlet bu kanun ile üretim ve tüketimi düzenlemeyi ve daha etkin denetlemeyi amaçlamıştır.

CEVAP D

74. ÇÖZÜM

Milli Koruma Kanunu, girişim özgürlüğünü geniş ölçüde kısıtlamıştır. A, B, C ve D şıklarında sıralananlara ek olarak, hükümet vatandaşlara madenlerde ve yol yapımında çalışma yükümlülüğü uygulayacaktır. Ayrıca, özel kesimin yatırımları izin alma şartına bağlanmış ve hükümetin denetimine tabi tutulmuştur.

Bu kanun ile iç ve dış ticarete fiyat kontrolü sistemi getirilmiştir. Devlet piyasalara alıcı olarak girebilecek, bizzat ithalat yapabilecektir. İhtiyaç duyulan mallara el koyabilecek ve bunların dağıtımını gerçekleştirecektir. İthalata ve iç ticarete azami fiyat, ihracatta asgari fiyat uygulanmıştır.

CEVAP E

75. ÇÖZÜM

1946'da İvedili Sanayi Planı geliştirilmiştir. Bu plan, Kadro Hareketi tarafından hazırlanmış olup, devlet eliyle sanayileşme hedeflemektedir. Ancak bu plan ABD'li uzmanlar tarafından kabul edilmemiştir. Çünkü İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyadaki liberal sistemin öncüsü haline gelen ABD'nin yöneticileri, devlet eliyle yürütülecek olan bu planı, bir devlet sosyalizmi olarak değerlendirmişlerdir. İvedili Sanayi Planı, Birinci Beş Yıllık Sanayi Planının ardından uygulanamayan İkinci Beş Yıllık Sanayi Planının devamı niteliğinde iken, reddedilmiştir.

Bunun üzerine 1947'de, o zamanlar İktisat Vekaleti Başmüşaviri olan Süleyman Vaner'e bir hazırlanmıştır. Vaner Planı adıyla da anılan İktisadi Kalkınma Planı, bölgesel sanayileşmeyi değil, özel sektör eliyle ihracata dönük kalkınmayı hedeflenmiştir. Bu planda, özellikle tarım ve ulaştırma (karayolu) alanlarında yatırımları arttırmak ve bu stratejiyle kalkınmak hedeflenmiştir. Sonrasında uygulanacak Marshall planından faydalanmak gayesiyle hazırlanan Vaner Planı, Amerikalı uzmanların isteklerine daha uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Ancak, Marshall kredilerine yönelik talebimiz ilk aşamada reddedildiği için uygulanamamış, bu plan da rafa kalkmıştır.

CEVAP C

76. ÇÖZÜM

1939-1945 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı yaşanmıştır ve 1939 -1943 yılları arasında uygulanması planlanan İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı, uygulanamamıştır. Savaş yıllarında toplam gelir, 1942 dışında sürekli azalmıştır. Bunun en önemli nedeni, hızlı fiyat artışları döneminde kaynakların büyük ölçüde kısa dönemde çok, kar getiren hizmet sektöründe kullanılmasıdır.

1930'lu yıllarda etkin bir şekilde yürütülen ve başarılı olunan denk bütçe politikası, savaş yıllarında sarsılmıştır. Çünkü savaşa girme ihtimaline karşı yapılan savunma harcamalarının para basarak karşılanması, yani açık bütçe politikası enflasyon doğurmuştur. Hem üretimin azalması, hem de ithalatın büyük oranda azalması nedenleriyle, ülkede temel ihtiyaçlar karşılanamaz hale gelmiştir. Ayrıca stokçu tüccarların da etkisiyle fiyat artışları engellenemez hale gelmiştir.

1930'lu yıllarda da kamu gelirleri, %70'ten fazla bir oranda dolaylı vergilerle karşılanmaktadır ve hükümet tekel yetkisini kullanarak tuz, şeker, kendir ve benzeri tüketim mallarını vergilendirerek elde ettiği kaynağı, sanayi yatırımlarında kullanmıştır. İkinci Dünya Savaşında denk bütçe uygulaması da kaçırılmıştır. Temel amaç olarak, fiyat istikrarı hedefleyen maliye politikası, savaş yıllarında sürdürülememiş ve bütçe açığı oluşmuştur.